

कविता

शीर्षक: मेरो पारितोषिक उनी

बर्षातमा उनी भिजेको रात
हो ! त्यहि रात
कहर भएको रात
लाग्छ, ठूलो बवण्डर छिचोल्दै छिन् रे !
न आँधीको पिर छ
न त गर्जनको
उनी साहसी छिन्
कर्मठ छिन् ,
बुलन्द छिन् ,
थाहा छ तिमीलाई ?
उनी शुशील छिन्
त्यसैले त उनी
उनी हुन्,
सबकी हुन् ,
धर्ती अनि आत्मा हुन् ,
रिस रसमा एकनास छिन्
उनी कसैको प्रेयसी या संगी होलिन्
तर,
तर पनि उनी, उनी छिन्
चाहे बर्षातले रुझाओस्
चाहे सुनामी बढुन्
उनी सबमा लीन छिन्
त्यसैले;
उनी सबैको उदाहरण छिन्

.....ईतिश्री.....

द्रष्टव्य:- सम्पूर्ण नेपाली महिला साहित्यकारहरुप्रति समर्पित ।

उराठ

९७४१-२२३६३३/९८४३-२२६६८२

urath_th@yahoo.com

urathonly@gmail.com

urathonly@hotmail.com

मिति: २०६८ आषाढ ११ गते ।

शीर्षक: तर, मात्र मेरी प्रियसी हौ

त्यो स्वरूप साहै पारीलो छ
शायद, त्यस्तै स्वच्छ मन पनि
अनि मनमस्तिष्क झनै उज्यालो
मानौं
तिमी कतै रुमल्लिदै अनि
केही मनका बह पोखदैछौ
उखानै छ,
मनको बह कसैलाई नकह
हो, अनि मुस्कुराउँदै छौ
मैले के सोचें हुँला
तिमी त निश्चल सरीता रहिछौ
या भनौं
शीतल छहारी भई
हर दुःखीको दुःखमा समाहित हुने
बिपुल अन्न र माधुर्यता छर्ने
देवी अन्नपूर्णा झैं
अझ तिमी फूल मन्जरी हौ
।।०१।।
प्रेम सबमा हुन्छ
हर श्वासमा अनि आत्मामा
यो कथन होइन
अनि पराकाष्ठाको कुनै सीमा नै
मैले या अन्य जो कोहीले
महशुस गर्ने हर धड्कनमा
त्यही हो तिम्रो नौलो उपमा

या भनौ आयाम

॥०२॥

उषाको लालीमा बहार छर्ने
सौन्दर्यताको सुधारस चखाउने
हो तिमी

मात्र तिमी

उसको अनि उसको
यो सारा जगको प्रतिमा हो
कलुषित विचारमा
परिवर्तन ल्याउन सक्ने
तिमी आमूल परिवर्तन
क्रान्तिकारी ज्वाला
अनि लप्का हो
हर स्त्रीको श्री हो
तसर्थ,

जहाँ स्त्री त्यहाँ श्री

॥०३॥

अज्ञानतामा बर्षने अनमोल विदुषी
अनि वेद वेदान्तका ज्ञानी
स्वतन्त्र र सदावहार
तिमी सबैको प्रेमिका
सबरी या मिरा हो
अनि शेक्सपियरको जुलियट
या गगनसंहकी वशन्ती

॥०४॥

यहाँ हर रोमियो, रोमियो हुँदैन
अनि जुलियट, जुलियट

तर पनि

तिम्रो उपमा अथाह छ

चेहरा एकै, विचार बेग्लै भने जस्तै

सागरका निर्मल जल सरी

त्यो भाव अनवरत छचल्किरहन्छ

धाराप्रवाह रूपमा

कन्चन झैं कन्चना हुंदै अनि बहदै

।।०५।।

यो मेरो आख्यान हैन

न त यसमा तिम्रो ब्याख्यान नै

मात्र महशुस गरेँ

र पोखें पनि

हो तिमी सबैको हो

हर सजिवको हो

त्यो तनको र मनको

हर स्पन्दनको

त्यै भएर त

स्नायुको धर्सा धर्साभा बग्ने

स्वस्फुर्त रगत हो

जहाँ तिम्रो सुख छ

अनि बाहुल्यता

।।०६।।

सबैको चन्चलता हुने

तिमी सुधा हो

अन्योलमा आयाम ल्याउने

प्रकाशमणी विज्ञान हो

त्यसैले त, हो त्यसैले

मर्म, पिडा अनि दुःखमा भावविह्वल हुने
उसको सुलोचना,
त्यसको दिव्यता
अनि कसैकसैको प्रदिप्ता
।।०७।।

जो जसको जे भएपनि
जहाँ रहेपनि
सबमा एकनास बग्ने
समान देखे
रीस रसमा एउटै हुने
नदोहोरीने
मेरो उदास आत्मा हौ ।
तिमी कसैको सुमति हौली
तर,
तर, मात्र मेरी प्रियसी हौ
:....ईतिश्री:....

शीर्षक: शीर्षक बिनाको म

सर्वत्र कोलाहलमा बस्न नसक्दा

या भनों बिरक्त लाग्दा

म किन किन

एकान्त रोज्न पुग्छु

अनि सबैबाट टाढिन पुग्छु

म मा यो कसैको अनुभूति हो रे!

के तिमीलाई पनि

यस्तै महशूस हुन्छ?

म हराएको आफैँमा भनेर!

स्वपनिल वसन्तमा

हलपल तिम्रो स्वरूप

एक्कासि छाउँदा

भन,

म के गरुँ?

.....ईतिश्री.....

मिति: २०६८ श्रावण ११ गते ।

शीर्षक: मदहोषी प्रेम

त्यो वात्सल्य बिसर्दै
या भनौं न्यानो काख
चट्कै माया मादैछ
आमा अनि बाबुको
अनि,
प्रेमनगरी आफन्तजनको
र त, उ लुप्त हुन पुग्दैछ
हो!
कहि कसैमा
उसको अनि
कसैको सोचभन्दा पर
निकै पर
धेरै पर
उसको संसारमा
मात्र, उसकै अनकण्टारमा ।।०१।।
अब तिमी उसलाई नसम्झाउ
अनि नझक्झकाउ पनि
किनकि,
उ झस्किदैन, फर्किदैन
र पहिले झैं खुल्दैन पनि
लगभग १६/१७ वशन्तको
संयोगान्त वियोगान्त
उ मा हावी भईरहेछ
के यो कुरा थाहा छ तिमीलाई?
अनि बुझ्ने प्रयत्न गरेका छौ? ।।०२।।

उसले तिम्रो मातृत्व बिर्सेको छ
स्वतः पिता स्नेह
हो बिर्सेको छ!
सबै सबै
त्यसैले त, भुलेको छ
अनि भुल्न बाध्य छ
तिमी लगायत
यो सारा संसार
निमित्त्यान्न हुने गरी
साइनो तोडेको छ
माया मारेको छ
यस्तै महशूस भईरहेको छ हैन?
तिमीहरु दुई दम्पतीलाई
हो, उ तडिपन्छ
आफूलाई र
आफनालाई भुल्दै आएकोमा
खेद प्रकट गर्न सक्दैन उ
किनकि,
उ ज्वालामुखीमा परेको छ
सुन्दर प्रेमको परिकल्पनामा !
विशुद्ध प्रेममा ।।०३।।
अहिले आफैँलाई चिन्न छोडेको छ
आफैँमा हराउँदैछ
र, हराउन विवश छ
कारण, अपूर्व आस्था
हो, अपूर्व आस्थामा अल्झेको छ
अमूर्त जन्जालमा परेको छ

र त,
तिमी दुईको विश्वास तोडेको छ
या भनौं
कुठाराघात गरेको छ
र गर्दैछ
ठेस पुऱ्याउँदैछ
तिमीहरुको उज्ज्वल कल्पनामा
हर तरंगहरुमा ।।०४।।
म उसको म होइन
तैपनि,
उ, उस्तै छ
जस्तो थियो पहिला
अतः तिमी दुबै नतर्सा!
किनकि, उ बिग्रेको छैन
रतिभर पनि
उ कहि हराएको छैन
रुमल्लिएको त हुदै होइन
नडराए हुन्छ
उसले गति छाडेको छैन
अनि कुनै माया भुलेको छैन
न त तुषारापात नै गरेको छ ।।०५।।
उ ठूलो भइकेको छ
तिमीहरुको सोचभन्दा बढि
किनकि,
प्रत्येक शव्द अनि विचारहरु
तौलने र बुझने भईसकेको छ
हर मान्छेका सुस्केराहरु

अनि पदचिन्हहरु
सबको माया संगाल्न पनि
उ यो पृथ्वीलाई बुझ्दैछ
स्पष्ट हुन खोज्दैछ
नियाल्ने कोशिसमा छ
केही भेउ पाउन खोज्दैछ
र, त्यसमा
चुर्लुम्म डुब्न चाहन्छ ।।०६।।
उ यसलाई प्रेम भन्छ
प्रेमलाई बुझ्न चाहन्छ
आफैमा रम्न अनि भुल्न
प्रेम, प्रेम होइन
यथार्थमा,
मदहोषी भन्छ
अनि बन्छ पनि
यसलाई नयाँ उपमा दिन्छ
र भन्छ
प्रेम आत्माधार हो
सुरक्षा कवच हो
प्रेम पियुष हो
मनोबल हो
त्यसैले त
उ मा परिवर्तन छ ।।०७।।
एक्कासी! आफूमा आएको परिवर्तन
परिवर्तन ठान्दैन
प्रेम द्विपक्षीय हुंदै हुंदैन
आमाबाबुको प्रेम

मात्र, केवल निश्चल प्रेम
यसबाहेक केही होइन
तर, बयस्कमा छाउने आत्मिक हुन्छ
तसर्थ, अनायास
सबलाई एकचोटी भुल्न पुग्छ
र यसो पनि भन्छ;
"आफन्त भुल्नु गलति होइन
यो त प्रकृति मिलन हो
आत्मियता हो
जो हर प्राणीको बाँच्ने आधार हो
जसबाट म सिर्जित भएँ
हो! म प्रेमलाई यसै भन्छु
सँधै भन्छु
प्रेम कहिल्यै मर्दैन
सँधै स्वच्छ, कन्चन
अनि खुल्ला हुन्छ प्रेम
जसलाई जसो मनपर्छ
उसैगरी बाँच्न सक्छ
रुन, हाँस्न र बोल्न सक्छ
हर स्पन्दनमा छुनु पर्छ
मन मस्तिष्कमा बस्नु पर्छ
स्पर्शको आभाष हुनुपर्दछ
अनि मात्र,
प्रेम, प्रेम हुन्छ
प्रेम प्रकृति हो,
जो अजर हुन्छ
अमर हुन्छ

र सँधै फक्रन्छ
दहको कमल झै"
.....ईतिश्री.....

मिति: २०६७ आश्विन २२ गते ।

शीर्षक: मेरा परिधि

मैले आज महशूस गरें
जीवन कोही कसैको
कसैको पनि रहेनछ
रात बित्दा थपिने थकान
दिन छाउँदा घेरिने उलझन
हो!
ठिक त्यस्तै
म त्यसैको शिकार भएँ

प्रीय!
तिमीले केहि बर्ष यता
घोत्लिन छाड्यौ क्यार!
म तिम्रो पछि लाग्थें
तर, दूर्भाग्य
तिमी बाईस क्यारट भएछौ
सम्झ्नेथें,
दुबै अठार क्यारटकै होऔंला भनेर
हामी समानान्तर रेखा भएर के भो?
मन समान भए पुग्दैन र!
यी मेरा आवेग या छटा
पोखिएका होइनन्
End of illusion देख्लाउ

अँह! त्यस्तो पक्कै होइन
बषौँदेखी म तिम्री हुन्थे
पिठ देखाएझैं बुकुर्सी माथ्यौं
तर,
फगत म,
तिम्मा नवीनतम् शैलीमा
पौडिन नसकि, तैरदैँ रहेछु
तिमीले शिखर चुम्दा
मैले अहम्ताको मृत्यु लिदैँछु
लागछ, मेरा परिधि तिमीसँगै नआई
अनकण्टारमा लुप्त हुदैँछ
र, म शून्य हुन पुग्दैँछु
मेरा परिधि
तिम्मा अन्तःकरणमा
.....ईतिश्री:.....

शीर्षक: नदाँज रहर, मृत्यु र मनहरु

लेखक: उराठ

थाकेकी छैनौ तिमी
न थाक्ने नै छौ
थकाईएकी हौ, आफैँद्वारा
भूल हो तिम्रो लाचारता भन्नु
अनि नियतीलाई दोष दिनु
रहर, रहर हुन्
चाहे हजार हुन् या शुन्य
शुन्य स्वयं एक हो
॥ ०१ ॥
यदि सम्हाल्नै सकिदैनौ भने
त्यहि घुम्ति र मोडहरुमा
नडोऱ्याउ मनहरु
यदि बशमै छैनन् भने
ती उद्वेग मनहरु

॥ ०२ ॥

न चिहान तिम्रो हो
न त लाश तिमी नै
नत्र, लाशमनपर्नाका कारणके ?
मात्र, पारखी हौली
लाशको अनि चिहानको
॥ ०३ ॥

मृत्यु कहाँ सहज छ र !
जुन तिम्ले खोज्ने
अनि मागे जति पाउने
सस्तो र सुलभ मृत्यु
प्रिय ! मृत्यु सहज हुंदैन,
जो कोहीको पनि
मृत्यु कहाँ सहज छ र ?
कदापि सरल हुंदैन
तिमीले सोचेको जस्तो
त्यो अनौठो भयानक मृत्यु
॥ ०४ ॥
अब धेरै ढिपी नगर
मृत्यु उदेक छ
अचल छ अटल छ
बुझेरानि नबुझे गछ्यौं
मृत्यु न तिम्रो हो न उसको
यो आदिकालदेखि अनन्त छ
चलिरहेको छ
यो मेरो पैतृक सम्पत्ती होईन
जुन सहजै दान गरूँ
र म कर्ण, बली
या राजा शिवी पनि त हैन
हर परीक्षामा उत्तीर्ण हुन सकुँ
॥ ०५ ॥

जिवन मौन ठान्दैमा
या मौन बस्दैमा
जिवनले आफ्नो गति फेर्दैन
यो अनवरत छ
जसमा तिमी छ्यौ
उ छ र यो संसार पनि
त्यसैले,
मनको गोरेटो बदल्नु पर्छ
निस्सार तिम्रो आस्था होईन
त्यो केवल भ्रम हो
किनकि, मन यस्तै हुन्छ
चित्त चन्चल पार्छ
सबमा हावी भईनै रहन्छ
दाँज्दा मनहरु अनेक देखिन्छन्
नसोचेको महसुस हुन्छ
कतै सरल त कतै भीमकाय हुन्छ
यो मन विशाल छ
जस्तो सोच्यो त्यस्तै हुन्छ
मागे जस्तो हुन्न मन
र त नदाँज मन
..... इतिश्री

शीर्षक:!

कुरा सुन्दा उदेक लाग्छ
कतै तिमी एलियन त हैनौ ?
कुनै ग्रहबाट पृथ्वीमा झरेकी जीव
नत्र, यस्ता किस्सा ल्याउँछौ किन ?
र अनौठो अण्टेरो शब्द जन्माउँछौ
न त तिमी महाभारतको कुन्ती हो
न त पारिजात नै
कुन्ती आशिर्वादको माता थिइन्
पारिजात कल्पनाकि
तर, तिम्रो प्रश्न छ
जुन मनन् गरेजति
सरल र सरस छैन
हर सजीवलाई पाच्य छैन

।। ०१ ।।

माछाको घर कुर भन्छन्
अन्य सबैको त्यसै अनि उस्तै
जहाँ गुञ्जन्छ त्यहि बास हो
अनि त्यहि घर पनि
तिमीलाई घरको रुपरेखा के थाहा ?
कहिले कछुवा देखेकी छ्यौ ?
हो, त्यहि कछुवा
जुन तिम्रो प्रश्नको उत्तर बोकेको छ
उत्तर मात्र हैन तिम्रो भविष्य बोकेको छ
उसको न घर छ न बास
उसमा जे जति आवरण छ
हो, उसकै घर त्यै हो

कारण उ स्वयं घर हो
अनि बास हो
यसर्थ, घर सर्वत्र छ
उसको, तिम्रो अनि सबै सबैको
जहाँ बस्यो त्यहि घर
तिमीले सोचेभन्दा बेग्लै
दुर्लभ र बिराट घर
जसले हर प्राणीलाई सास दिन्छ
हाँस र रुन सिकाउँछ
अनि एकनास बहन पनि

।। ०२ ।।

राष्ट्र एउटै हुन्छ
मात्र नाम र क्षेत्रफल फरक
शायद, दूरताले होला भिन्न देखेकि
अचम्म देखेकि
र निष्पट्ट देखेकि
नत्र, प्रश्न माथी प्रश्न किन गथ्यौं र
नजिक हुँदा आफ्नो
र पराई हुँदा बिरानो सोच्छ्यौ
हो, यहि सोच नै तिम्रो मेरुदण्ड हो
जसले ईन्द्रको बज्रलाई धुरेकै पार्छ
अनि अनुपम पराकाष्ठा खोज्छ
ठाउँ आफ्नै हो
सोच आफ्नै हो
चित्त चञ्चल पनि आफ्नै
हर ठाउँ पवित्र र सालिन छ
यसले रोकतोक गर्दैन

किनकि यो गर्भ हो
जसले तिम्रो राष्ट्रको उपमा पाएको छ
जुन राष्ट्रमा तिमी पनि पलिएकी छौ
अनि यो चराचर आवरण पनि
राष्ट्र सानो झिनो हुंदैन
यो जोखिन्न र चुलिन्न पनि
छली व्यापारीको तूलो जस्तो
दिंदा र लिंदाको लिला जस्तो
महाभारतको महानायक श्रीकृष्ण जस्तो
जस्तो चाहे त्यस्तै हुने
अनि बन्ने पनि
कस्तो बेजोडको प्रस्तूती
निर्देशक आफैं
अनि कलाकार पनि
न त पात्रको डर न पारिश्रमिको नै
सर्वेसर्वा, तिमी जस्तै
कस्तो कस्तो!

।। ०३ ।।

उ जता गएपनि रुमल्लिएनि
आफ्नो लवज र शैली उही
आफ्नो अवस्था नबिर्सने
धर्म, संस्कृति र परम्परा नछोड्ने
मातृभूमीको आदर गर्ने
यहि होला राष्ट्रियता भनेको
उसले यहि बुझ्यो
राष्ट्रियता कुन ? भन्ने प्रश्न आउंदैन
किनकी राष्ट्रियता मर्दैन

त्यसैले यो व्यक्ति हुंदैन
राष्ट्र आफैं राष्ट्रियता हुन्छ
यो बिसर्ने बस्तु होइन
राष्ट्रियता चिनारी हो
मानव जग हो
आत्मा र बल हो
जो राष्ट्रमै निहित हुन्छ
राष्ट्रलाई बोकेको हुन्छ
जो कोहीमा पाईन्छ
थोरबहुत सबैमा हुन्छ
एकहिसाबले राष्ट्रियता
निहित स्वार्थ हो
जो घरदेशमा होस्
या तिमीले भनेको परदेशमा
तिमीले सोचेको राष्ट्रियता
तिमीसंग पिन छ
उसंग नहुने त कुरै भएन
यो उसको पैतृक सम्पत्ति हो
सबैको धरोहर हो
अनि तिम्रो पनि
:::ईतिश्री:::

शीर्षक: मेघको तिर्सना

मेघ कहाँ छौ ?

आजभोलि देखिदिन पनि

जहाँ छौ र जस्तो छौ

छिट्टै गर्ज र बर्स

किनकी,

तिम्रो प्रतिक्रियामा यो आँत सुख्खा छ

मेरो अनुरोध तिम्लाइ

सबैको आँत भर्नु छ

हर ढुकढुकीमा रसाउनु छ

मन बुझाउनु छ

आत्मा र परमात्माको ।।१।।

सक्छौ भने धेरै ढिला नगर

साँच्चै भनेको

हे मेघ !

छिट्टै सुसाउ र गर्ज

आफ्नो आगमनको इशारा देऊ

हामी त्यै आशमा छौ

आलाप विलाप गर्दैछौ ।।२।।

सबैको इच्छा, रहर, तिर्सना

र मन बुझाऊ

संधै संधैको लागि

बर्सिदिऊ गर्जिदिऊ

प्रत्येक श्वासमा

एकनासले एकतमासले

मन, वचन र कर्ममा

बेफिक्रि भएर ।।३।।

..... इतिश्री

उराठ

फूलका पत्रैपत्र

फूलको थुङ्गा
र दृष्टिकोण
सबैको कहाँ एकै हुन्छ ?
सागरमा दह,
रुखो आंत,
बुझ्ने त्यहाँ कमै हुन्छ
मनुष्यले आस्था नबुझी
आस्थाको पर्खाल भत्काउँदैमा के भो ?
फूलका पत्रैपत्रले
आफ्नो धर्म
र अस्तित्व विर्सको छैन' नि
त्यसैले त फूल,
फूल भएकोमा सफल छ
अनि,
मान्छे संधै निरीह
र विवश भई
त्यै फूलको पछिपछि
पुजारी हुन बाध्य छ

- उराठ

शीर्षक: ब्रह्मास्त्र र अस्वत्थामा

म फूटेको तिम्लाई राम्रो
ब्रह्मास्त्र फर्काउन जान्दिन
खै, किन किन!
अस्वत्थामा, भन्ने गर्छन्,
कसैकसैले आज पनि

ईतिश्री

- उराठ

शीर्षक: चर्खासंगै सपना नयाँ नयाँ

घुमेको चर्खा
हो, त्यै चर्खा
एकोहोरो, एकलै एकलै घुमिरहेको
जिर्ण चर्खा
मेरी आमा,
र मेरी आमाले घुमाएको चर्खा

सपना बुन्दै चर्खासंगै
धागो काट्दै चर्खासंग
आज पनि, यसरी नै
बुनिदै छन्.... काटिदै छन्
मेरी आमाको सपना
मेरी आमाका सांझहरु

आज, पुरानो भएको छ चर्खा
अनि चर्खासंगै मेरी आमा
तर, धागो नयाँ नयाँ
स्वरूप र प्रकार नयाँ नयाँ
मेरी आमा र जिर्ण चर्खा
तैपनि, आमाले बुन्ने काट्ने
ती सांज
र सपना झनै नयाँ नयाँ

ईतिश्री

